অধ্যায় ৯ ঃ আত্মহত্যা

অধ্যায় গাঁথনি

৯.১ উদ্দেশ্য

৯.২ পৰিচয়

৯.৩ আত্মহত্যাৰ বৈশিষ্ট্য

৯.৪ পাশ্চাত্য চিন্তাধাৰাৰ ঐতিহাসিক আলোকপাত

৯.৪.১ আত্মহত্যাৰ পৌৰাণিক আৰু সংস্থাপিত মতবাদ

৯.৪.২ আলোকিত আৰু আধুনিক বিকাশ

৯.৫ আত্মহত্যাৰ নৈতিকতা আৰু যুক্তিযুক্ততা

৯.৫.১ নৈতিক অনুমোদন

৯.৫.২ ধর্মীয় যুক্তি

৯.৫.৩ উদাৰমূলক দৃষ্টিভংগী আৰু আত্মহত্যাৰ অধিকাৰ

৯.৫.৪ সামাজিক আৰু কর্তব্য ভিত্তিক যুক্তি

৯.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৯.৭ অধিক জানিবলৈ

৯.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

৯.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

৯.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আত্মহত্যাৰ ধাৰণা আৰু বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- পাশ্চাত্য চিন্তাধাৰাৰ ইতিহাসৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- আত্মহত্যা নৈতিক আৰু যুক্তিক ভাৱে যুক্তিপূর্ণ হয়নে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব
- আত্মহত্যাৰ আধুনিক বিকাশ আৰু দার্শনিক চিন্তাধাৰাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

৯.২ পৰিচয়

আত্মহত্যা হৈছে এনে এক কর্ম য'ত এজনে ইচ্ছাকৃতভাৱে নিজৰ প্ৰাণ লয়। ইয়াৰ প্ৰধান কাৰণসমূহ হ'ব পাৰে অত্যাধিক মানসিক বিকাৰ, মানসিক চাপ বা তেনে কোনো কাৰণ যিয়ে এজনক এনে এটা সিদ্ধান্ত ল'বলৈ বাধ্য কৰে। এই অধ্যায়টিত আমি আলোচনা কৰিম আত্মহত্যাৰ ধাৰণা, বৈশিষ্ট্য, আত্মহত্যাৰ সপক্ষে আৰু বিপক্ষে প্ৰদান কৰা বিভিন্ন যুক্তি। ইয়াৰ উপৰিও আমি আলোচনা কৰিম যে নিজৰ জীৱনটো শেষ কৰাটো নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ হয়নে নহয়। সাধাৰণতে এইটো কোৱা হয় যে আত্মহত্যা হৈছে নৈতিকভাৱে অশুদ্ধ এটি কাম যিটোৱে নিজকে বেয়াকৈ বিনষ্ট কৰে আৰু আনকো আবেগিক ভাৱে কষ্ট দিয়ে। কিন্তু এই সকলো যুক্তিৰ ওপৰত এইটো কোৱা হয় যে কিছুমান ক্ষেত্ৰত আত্মহত্যাক নৈতিক ভাৱে যুক্তিপূৰ্ণ বুলি ক'ব পাৰি।

৯.৩ আত্মহত্যাৰ বৈশিষ্ট্য

আত্মহত্যা এনে এক কার্য, যিহৰ দ্বাৰা এজনে উদ্দেশ্য সহকাৰে নিজৰ মৃত্যু কৰে। এনে কার্য সাধাৰণতে সংঘটিত হয় ভয়, মানসিক চাপ, চিন্তা, বিত্তিয় সমস্যা, অসহ্যকৰ মানসিক আৰু আবেগিক স্থান আদিৰ বাবে। কেতিয়াবা এইবোৰ আৰু বেছি হয়, যেতিয়া ব্যক্তিজন কোনো বিশেষ মানসিক ৰোগৰ (Personality disorders, substance abuse bipolar disorder etc.) দ্বাৰা আক্ৰান্ত হয়। এইটো এক এনে ধৰণৰ পৰিৱেশ য'ত নিজক মৃত্যুৰ মুখলৈ নিবলৈ আঘাত কৰিব পাৰে। আত্মহত্যাৰ কাৰণবোৰ ব্যক্তি বিশেষে যদিও বেলেগ বেলেগ হয়, তথাপিও ইয়াৰ কিছুমান সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য দেখা যায়। এই বৈশিষ্ট্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল —

(ক) **দীঘলীয়া আৰু অসহ্যকৰ মানসিক অৱস্থা ঃ** মানুহে প্ৰায়েই অহস্যকৰ মানসিক অৱস্থা আৰু চাপৰ কাৰণে আত্মহত্যাৰ বাট বিচাৰি লয়। এনে অৱস্থাবোৰৰ পৰা সম্পূৰ্ণকৈ হাত সাৰিবলৈ মানুহে আত্মহত্যাৰ পথটোকে বাচি লয়।

(খ) **অসম্পূৰ্ণ আশা ঃ** বহুত মানুহে আত্মহত্যাৰ নিচিনা এনে এক অতি ভয়ংকৰ পথ বাচি লয় কাৰণ তেওঁলোকৰ বহুতো মানসিক আশা সম্পূৰ্ণ হ'বলৈ নোৱাৰে বা সম্পূৰ্ণ কৰা সম্ভৱ নহয়।

(গ) **দুখজনক অৱস্থাৰ পৰা হাঁত সাৰিবলৈ ঃ** মানুহে তেওঁলোকৰ জীৱনৰ অন্ত পেলাই কাৰণ তেওঁলোকে ভাৱে যে এইটোহে কেৱল এটা বাট যাৰ দ্বাৰা সমস্ত শাৰীৰিক আৰু মানসিক দুখৰ অন্ত পেলাব পৰা যায়।

(ঘ) **নিৰাশ আৰু অসহায় ঃ** কিছুমান অতি কঠিন পৰিস্থিতিৰ পৰা যেতিয়া হাত সৰা কোনো উপায় দেখা পোৱা নহয়, তেতিয়াও মানুহে আত্মহত্যাৰ সহায় লয়। তেওঁলোকে ভাৱে যে সুখপোৱাৰ কোনো বাট তেওঁলোকৰ জীৱনত আৰু নাথাকে।

(ঙ) **সংসাৰৰ পৰা পলাবলৈ ঃ** বহুত মানুহে জীৱন, জগত আৰু অন্যান্য সমস্যাৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। তেওঁলোকৰ কিছুমান ভয়, সমস্যা আদি থাকে, যিবোৰৰ পৰা তেওঁলোকে কোনোপধ্যে ওলাব নোৱাৰে। সেয়েহে এনে সমস্যাসমূহৰ পৰা পলাবলৈ মানুহে আত্মহত্যাৰ সহায় লয়।

৯.৪ পাশ্চাত্য চিন্তাধাৰাৰ ঐতিহাসিক আলোকপাত

আপোনালোকে যিহেতু আত্মহত্যাৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে ইতিমধ্যে অৱগত হ'ল, গতিকে এতিয়া পাশ্চাত্য দেশসমূহত এই বিষয় আগবঢ়োৱা ঐতিহাসিক দার্শনিক মতবাদ সমূহৰ বিষয়ে জানো আহঁক।

আত্মহত্যাৰ কিছুমান নৈতিক মতবাদ বহুতো পাশ্চাত্য মতবাদত পোৱা যায়। কনফুচিয়াচ সকলৰ মতে আত্মহত্যাই আনৰ নৈতিক কর্তব্যত আঘাত কৰে। প্লেটোৰ নিচিনা দার্শনিকেও আত্মহত্যাৰ বিষয়টো ছক্রেটিছৰ মতবাদৰ সহায়ত আলোচনা কৰিছে আৰু কৈছে যে কোনোৱে নিজক মৃত্যুৰ হাতত মুকলিকৈ সমর্পন কৰাত কোনো বাধা নাই। ছক্রেটিছৰ মতে যিকোনো এটা ভুল বস্তুক সমর্থন কৰাতকৈ মৃত্যুক আকোৱালি লোৱাই ভাল। স্তয়িক সকলেও আত্মহত্যাৰ ওপৰত কিছুমান মতবাদ আগবঢ়াইছে। আত্মহত্যাৰ বিভিন্ন কাৰণ খৃছিপাচৰ "The Stocis Fine Reason for Suicide" নামৰ কিতাপখনত পোৱা যায়। তেওঁলোকে পাচটা এনে পথ দেখুৱাইছে যাৰ সহায়ত যুক্তিসহকাৰে জীৱনৰ পৰা বিদায় ল'ব পৰা যায়। সেই পথ পাচটা হ'ল —

(ক) তেওঁলোকৰ মতে মানুহে মানুহে তেতিয়াহে এনে সিদ্ধান্ত লয়, যেতিয়া হেচি থোৱা কথাবোৰ ওলাই যায়।

(খ) তেওঁলোকৰ মতে মানুহেবোৰে নিজৰে মাৰে তেতিয়াহে যেতিয়া অত্যাচাৰি শাসকে মানুহবোৰক বেয়া কামবোৰ কৰিবলৈ বাধ্য কৰে।

(গ) তেওঁলোকৰ মতে মানুহে এনেকুৱা পৰিস্থিতিটো আত্মহত্যাৰ সিদ্ধান্ত হয় যেতিয়া কোনো মানুহ দুৰাৰোগ্য ৰোগত ভুগি থাকিব লগীয়া হয়।

(ঘ) ষ্টইচসকলৰ মতে দুর্ভিক্ষতাৰ বাবেও মানুহে কেতিয়াবা এনে সিদ্ধান্ত হয়। বহুতো মানুহৰ বাবে আত্মহত্যাৰ বাহিৰে দুর্ভিক্ষতাৰ পৰা হাত সৰাৰ কোনো উপাই নাথাকে।

(ঙ) শেষত, ষ্টইচসকলৰ মতে মানসিক বিকাৰগ্রস্ততাও এটা কাৰণ, যাৰ বাবে মানুহে নিজৰ জীৱনৰ অন্ত পেলায়।

৯.৪.১ আত্মহত্যাৰ পৌৰাণিক আৰু সংস্থাপিত মতবাদ

আত্মহত্যাৰ পাশ্চাত্য দৰ্শনৰ মতামতসমূহ প্লেটোৰ সময়ৰ পৰা দেখুৱাব পৰা যায়। ষ্টইকচ সকলৰ আগত আত্মহত্যাৰ বিষয়টো কোনেও শৃংখলাবদ্ধভাৱে আলোচনা কৰা নাছিল। প্লেটোয়ে তেওঁৰ 'Phaedo' আৰু 'Laws' নামৰ কিতাপ দুখনত আত্মহত্যাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে। 'Phadeo' নামৰ কিতাপখন প্লেটোয়ে চক্ৰেটিছয়ে প্ৰকাশ কৰা এটি সুৰক্ষিত উদ্যম যিটো তেওঁ পাইটাগোৰাচৰ লগত সংযুক্ত কৰিছে আৰু কৈছে যে আত্মহত্যা সদায়েই ভুল কাৰণ ই এনে এটা কাৰ্য যাৰ জৰিয়তে আমাৰ আত্মাটোক শৰীৰৰ পৰা পৃথক কৰা হয় আৰু আমাক ভগৱানে দৰাচলতে এইটো এটি শাস্তি হিচাপেহে দিছিল।

'Laws' নামৰ গ্ৰন্থখনত প্লেটোই আলোচনা কৰিছে যে আত্মহত্যাটো এটি অতি লজ্জাকৰ কাম আৰু ইয়াৰ কৰ্তাবোৰক অচিহ্ন কবৰত পুতিব লাগে। কিন্তু তেওঁ কিছুমান এনে ব্যতিক্ৰম আগবঢ়াইছে, যিটো এই তত্বৰ লগত নিমিলে।

(ক) যেতিয়া এজন মানুহৰ মনটো নৈতিকভাৱে অশুদ্ধ আৰু যাৰ চৰিত্ৰ আৰু মুক্ত কৰিব নোৱাৰে।

(খ) যেতিয়া এজনে নিজৰ হত্যা আইনৰ সিদ্ধান্ত হিচাপে কৰে।

(গ) যেতিয়া অতি দুখজনক আৰু দুৰ্ভাগ্যজনক পৰিস্থিতিয়ে এজনক মৃত্যুক সাবটিবলৈ বাধ্য কৰে।

(ঘ) যেতিয়া নিজৰ হত্যা এই কাৰণে কৰা হয় যে এটি ন্যায় বিৰোধী কামত নিজকে লিপ্ত কৰাৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ।

প্লেটোৰ মতে এইবোৰ কাৰণত, আত্মহত্যাক অলপ মানি ল'ব পাৰি। কিন্তু অন্যান্য কাৰণত আত্মহত্যাৰ সহায় লোৱাবোৰক ভিৰুতা আৰু শ্ৰমকাতৰ বুলি কোৱা হয়।

৯.৪.২ আলোকিত আৰু আধুনিক বিকাশ

কিছুমান দাৰ্শনিকে আকৌ আত্মহত্যাৰ ওপৰত এইটো মন্তব্য আগবঢ়াইছে যে ধৰ্মীয় দিশৰ ফালৰ পৰাও কিছুমান পৰিস্থিতি আৰু ব্যক্তি তেওঁলোকৰ মনৰ স্থিতি আৰু সামাজিক স্থানৰ ওপৰটো আত্মহত্যা নিৰ্ভৰ কৰে। ইউমে এই নতুন ধাৰণাটো প্ৰথমে চাইছিল। থ'মিষ্টিক সকলৰ মতে এইটো ঈশ্বৰৰ আশা আৰু সিদ্ধান্তৰ বিপৰীতে জুৰা এটি বাট। হিউমৰ যুক্তি সমূহ তলৰ বক্তব্য কেইটিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল —

(ক) যদিহে আমি ঈশ্বৰক কার্য্যাকৰণ নীতিৰ 'স্বৰ্গীয় আদেশ' ৰ সৃষ্টিকৰ বুলি ভাবু তেনেহ'লে ইয়াৰ বিপৰীতে জুৱাটো ভুল। কিন্তু এইটো সম্পূৰ্ণভাৱে গ্ৰহণযোগ্য নহয় কাৰণ বেমাৰ বা প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ সময়ত এই নীতিৰ ব্যতিক্ৰম হোৱাও দেখা যায়।

(খ) যদি 'স্বৰ্গীয় আদেশ' ক ভগৱানৰ ইচ্ছা বুলি কোৱা হয়, তেনেহ'লে এইটো যুক্তিপূৰ্ণ হয় যে সুখ সৃষ্টি কৰিব পৰাটো গ্ৰহণযোগ্য। কোনোবাই যদি নিজৰ প্ৰাণৰ হত্যা কৰি সুখ পাব পাৰে, তেনেহ'লে এইটো এটা যুক্তিপূৰ্ণ কাৰ্যই হয়।

(গ) যদি 'স্বৰ্গীয় আদেশ' ক ভগৱানৰ ইচ্ছা বুলিয়েই কোৱা হয়, তেনেহ'লে এইটোও ক'ব পাৰি যে আমাৰ সকলো কৰ্মই ভগৱানৰ ইচ্ছা। যদি এইটোয়ে হয়, তেনেহ'লে ভগৱানৰ ঐচ্ছিক অনৈচ্ছিক কৰ্ম বুলি একো কাম নাথাকে। গতিকে নিজৰ জীৱন লোৱাটোও ভগৱানৰ ইচ্ছাৰে প্ৰতিবিম্ব বুলি ক'ব লাগিব।

ইউমৰ মতে আত্মহত্যাই লোকৰ কৰ্তব্যৰ ব্যাঘাত নজন্মাই আৰু নিজৰ কৰ্মৰো ব্যাঘাত নজন্মাই আৰু নিজৰ কৰ্মৰো ব্যাঘাত নজন্মাই। কিছুমান পৰিস্থিতিত মানুহ এজন মাত্ৰ অন্য মানুহৰ বাবে বোজা হয় ৰয়। এনে ক্ষেত্ৰত আত্মহত্যাক হিউমৰ মতে গ্ৰহণযোগ্য বুলি ক'ব পৰা যায়। ইমানুয়েল কাণ্টে কিন্তু আত্মহত্যাৰ ধাৰণাটোক কোনো প্ৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা নাই। তেওঁৰ মতে আমাৰ নীতিগত কৰ্তব্যই আমাৰ যুক্তিযুক্ততা থকা ইচ্ছা দৰ্শাই আৰু সেইকাৰণে আমাৰ যুক্তিয়ে আমাৰ নিজৰ সত্তাৰ ধ্বংস কৰা অনুমতি দিয়াটো অসম্ভৱ।

উনৈশ শতিকাত আৰু বিশ শতিকাৰ আগভাগত কিছু দাৰ্শনিক যেনে ৰুছো, গোয়েথে আৰু ফ্লবাৰ্ট আৰু সমাজবিজ্ঞানী যেনে ভাৰখায়েম আৰু লাপ্লেচ আৰু কিছুমান অন্য বিশেষজ্ঞই অন্য কিছুমান আত্মহত্যাৰ লগত জড়িত দাৰ্শনিক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশ আগবঢ়াইছে।

ৰুছো, গয়েথে আৰু ফ্লবাৰ্টে আত্মহত্যাৰ বিষয়টো এনেদৰে আলোচনা কৰিছে যে আত্মহত্যা হৈছে এজন ভুল বুজা আৰু আত্মাভূগী আত্মাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া যিটো দৰাচলতে প্ৰেমেৰে আৱৰি আছে কিন্তু সমাজে বৰ্জন কৰিছে।

দ্বিতীয়তে, মানসিকতত্বৰ বিকাশো এই সময়ত হৈছে য'ত বহুতো বিশেষজ্ঞই আত্মহত্যাৰ সমস্যাটোৰ কাৰণবোৰ নিৰ্ণয় কৰি তাক ভালকৈ চিকিৎসা কৰিব পৰা যাতে যায় তাক চাইছে। শেষত, সমাজবিজ্ঞানী যেনে ডাৰখায়েম আৰু লাপ্লেছে কৈছে যে আত্ম হৈছে এক সামাজিক বেমাৰ যিয়ে এজন ব্যক্তিক সমাজৰ পৰা আতঁৰাই আনে আৰু যাৰ উৎপত্তি আধুনিকতাৰ বাবে হৈছে।

৯.৫ আত্মহত্যাৰ নৈতিকতা আৰু যুক্তিযুক্ততা

আমি ইতিমধ্যে আত্মহত্যাৰ ধাৰণা, বৈশিষ্ট্য, প্ৰতিক্ৰিয়া ইত্যাদি আলোচনা কৰিলো।

এতিয়া আহঁক আমি আলোচনা কৰো যে আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ হয় নে নহয় আৰু যুক্তিপূর্ণ ভাৱে গ্রহণযোগ্য হয় নে নহয়। এই বস্তুখিনি আলোচনা কৰাৰ আগত, আমি কিছুমান ধাৰণাৰ বিষয়ে জানিব লাগিব। সেই ধাৰণাসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল —

৯.৫.১ নৈতিক অনুমতি প্রদান

কিছুমান এনে ধাৰণা আছে, যিয়ে আত্মহত্যাৰ ওপৰত পোহৰ পেলাই। আহঁক আমি সেই ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে জানো—

(ক) আত্মহত্যাৰ চর্তসমূহ নৈতিক ভাৱে যুক্তিপূর্ণ হ'ব লাগিব।

(খ) অইন ব্যক্তি সকলে বাৰু আত্মহত্যাক বাধা দিয়াত কিবা সিদ্ধান্ত হৈছে নে চাব লাগিব।

(গ) আত্মহত্যাক এক দোষ বুলি কোৱা উচিত নে ইয়াক নোহোৱা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগে।

(ঘ) আত্মহত্যা এক যুক্তিকৰ কার্য নে ইয়াৰ পৰা সতর্ক থকা ভাল।

যিহেতু এইটো আগতেই স্পষ্ট হ'ল যে কিছুমান ক্ষেত্রত কিছু দার্শনিকৰ মতে আত্মহত্যাক গ্রহণ কৰিব পৰা যায়, সেয়েহে যিবোৰ ক্ষেত্রৰ আত্মহত্যা গ্রহণযোগ্য তাত কোনো অন্য ব্যক্তি বা ৰাষ্ট্রই হস্তক্ষেপ কৰা উচিত নহয়। কিন্তু এইটোও কোৱা আছে যে অযুক্তিকৰ ভাৱে লোৱা আত্মহত্যাৰ সিদ্ধান্তসমূহ সদায় আনে হস্তক্ষেপ কৰাৰ দৰকাৰ কাৰণ তেনে কৰিলেহে তেনে কার্যৰ পৰা সাৱধান কৰিব পৰা যায়।

৯.৫.২ ধর্মীয় যুক্তি

কিছুমান যুক্তি যেনে থ'মিষ্টিক যুক্তিৰ মতে আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে অনুমতি যোগ্য। কিন্তু এই যুক্তিবোৰ বহুত ক্ষেত্রত সমালোচিত হৈছে। আমি হিউমৰ আত্মহত্যাক বিৰোধিতা কৰা যুক্তিবোৰ আগতেই পাইছো। হিউমে কৈছে যে আত্মহত্যাই ঈশ্বৰে সৃষ্টি কৰা আইনৰ বিৰোধিতা কৰে। আহঁক আমি অইন কিছুমান যুক্তি বিচাৰ কৰো যিয়ে ব্যক্তি আৰু ঈশ্বৰৰ সম্পর্কৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছো।

এনে যুক্তিৰ মতে আমি সকলোবোৰ হৈছো ঈশ্বৰৰ সম্পত্তি আৰু আত্মহত্যাক কেতিয়াও গ্রহণ কৰিব নোৱাৰি কাৰণ ইয়াৰ দ্বাৰা ঈশ্বৰৰ সম্পত্তিৰ ধ্বংস কৰা হয়। কিন্তু এই যুক্তিটো আকৌ বহুত ক্ষেত্রত সমালোচিত হৈছে।

প্রথমতে, যদিও আমি ঈশ্বৰৰ সম্পত্তি হয় কিন্তু আমি প্রত্যেক ক্ষেত্রতে ভগৱানৰ

দ্বাৰা নিয়ন্ত্রিত নহয়। আমাৰ এক নিজৰ সুকিয়া আৰু স্বাধীন বিচাৰ আছে আৰু এই বিচাৰ কোনোবা সময়ত ঈশ্বৰৰ ইচ্ছাৰ লগত নিমিলিবও পাৰে।

দ্বিতীয়তে, ইয়ে এইটোক দেখুৱাই যে ঈশ্বৰৰ সম্পত্তিৰ ধ্বংস, ইয়াত য'ত মানুহক কোৱা হৈছে যে এইটো অর্থ নুবুজায় যে এইটো ঈশ্বৰৰ ধ্বংসও হ'ব।

তৃতীয়তে, ঈশ্বৰৰ মৰমীয়াৰ বুলি আখ্যা দিয়া হৈছে। যদি সেয়াই হয় তেনেহ'লে ভগৱানে নিজৰ সম্পত্তি, মানে মানব জীৱনৰ ধ্বংস কৰাৰ অনুমতি দিব, যদিহে সেই জীৱনটো অতিকৈ বেয়া হয়। অৱশেষত এইটো কোৱা হৈছে যে সম্পত্তিৰ ধ্বংসকৰণ নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ হ'ব যদিহে সেই সম্পত্তিয়ে অধিকাৰিৰে অনিষ্ট কৰে। অন্যভাষাত ক'ব পাৰি যে এজনে নিজক হত্যা কৰাক নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ হ'ব যদিহে ভৱিষ্যতে তেওঁৰ পৰা লোকৰ একো অনিষ্ট নহয়। সেয়েহে দেখা গ'ল যে ধর্মীয় চিন্তাধাৰাই আত্মহত্যাক সহাৰি দিয়ে। ইয়ে এজনক হেৰাই যোৱা প্রেমৰ লগত মিলন ঘটাত সহায় কৰে আৰু আত্মাক সকলো ধৰণৰ যাতনাৰ পৰা মুক্ত হ'বলৈ সহায় কৰে।

৯.৫.৩ উদাৰমূলক দৃষ্টিভংগী আৰু আধুনিক বিকাশ

আমি ইতিমধ্যে আত্মহত্যাৰ ধার্মিক ধাৰণাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিলো, এতিয়া আমি উদাৰমূলক ধাৰণাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম আৰু জানিম যে এই দৃষ্টিভংগীয়ে আত্মহত্যাক সমর্থন কৰিছে নে নাই। উদাৰমূলক দার্শনিক সকলৰ মতে আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ কাৰণ এজন ব্যক্তিৰ আত্মহত্যা কৰাৰ অধিকাৰ আছে। কিন্তু ইয়ে এইটো নুবুজায় যে ই যুক্তিপূর্ণ।

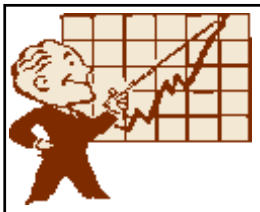
দ্বিতীয়তে, উদাৰমূলক চিন্তাবিদ সকলে কয় যে আত্মহত্যাৰ অধিকাৰটো হৈছে এনে এক অধিকাৰ যে আনৰ কোনো কাৰণতে আনৰ সিদ্ধান্তত হস্তক্ষেপ কৰাৰ অধিকাৰ নাই। এই মতবাদে আৰু কয় যে ব্যক্তিৰ স্বাধীনতাৰ অধিকাৰ যিয়ে আনৰ সিদ্ধান্তক হস্তক্ষেপ কৰিব নালাগে। বুলি কয় যিয়ে অন্যক এনে কর্মৰ প্রতি সহায় আগবঢ়াবলৈ কয়।

তৃতীয়তে আত্মহত্যাক নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ বুলিব পাৰি কাৰণ আমি আমাৰ নিজৰ দেহৰ অধিকাৰী আৰু সেয়েহে আমাৰ নিজৰ দেহৰ অন্ত পেলোৱাৰ সম্পূর্ণ অধিকাৰ আছে।

শেষত, উদাৰবাদীসকলৰ মতে আত্মহত্যাক নৈতিকভাৱে শুদ্ধ বুলি ক'ব পাৰি যদিহে ইয়াৰ দ্বাৰা আনৰ কোনো অনিষ্ট নহয়। এইটো আমাৰ অধিকাৰ আৰু নৈতিক ভাৱে আমি যেতিয়াই মন যায় মৃত্যুক সাৱটি লোৱাটো যুক্তিপূর্ণ।

৯.৫.৪ সামাজিক আৰু কর্তব্য ভিত্তিক যুক্তি

ধর্মীয় আৰু উদাৰবাদী ধাৰণাৰ মতে এইটো সম্পূর্ণৰূপে স্পষ্ট যে আত্মহত্যাক নৈতিকভাৱে অনুমতিশীল কার্য। আহঁক আমি এতিয়া আত্মহত্যা সম্বন্ধীয় সামাজিক আৰু কর্তব্য ভিত্তিক যুক্তিসমূহ আলোচনা কৰো। এখন সমাজ ইয়াৰ সদস্যসকলৰ অর্থনীতিক আৰু সামাজিক উৎপত্তিৰ ওপৰত নির্ভৰশীল আৰু সদস্যসকল নিজৰ নিজৰ কর্তব্যৰ প্রতি দায়বদ্ধ আৰু সেয়েহে আত্মহত্যাক যুক্তিপূর্ণ বুলি ক'ব নোৱাৰি। আত্মহত্যাই ব্যক্তিৰ সমাজৰ প্রতি থকা নৈতিক অনুদানত বাধা প্রদান কৰে। সেয়েহে নিজৰ জীৱনটো শেষ কৰাটো নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ নহয়। কিন্তু এই যুক্তিটো গ্রহণযোগ্য নহয় কিয়নো সমাজৰ নৈতিক অধিকাৰ থকা দেখুওৱাটো সহজ নহয় আৰু এইটোও দেখুওৱাও কঠিন যে সমাজৰ ইয়াৰ সদস্য সকলৰ ওপৰত তেওঁলোকৰ প্রতিভা আৰু উৎপাদনশীলতাৰ ওপৰত নৈতিক অধিকাৰ আছে। এইটো কোৱা যুক্তিপূর্ণ নহয় যে সমাজৰ এজন ব্যক্তিয়ে নিজৰ সামর্থ্য অনুযায়ী কাম কৰাটো দৰকাৰী আৰু একো চর্ততে তেওঁ নিজৰ কোনো অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰিব। তথাপিটো আত্মহত্যা এনে ক্ষেত্রত ভুল য'ত নিজৰ সুবিধাতকৈ আনৰ সুবিধা বেছি। অন্য এক যুক্তিয়ে কয় যে সমাজ আৰু ইয়াৰ সদস্যসমূহৰ মাজত এক চত্বমূলক সম্পর্ক আছে যিটোয়ে এইটো দেখুৱাই যে এজন ব্যক্তিয়ে সমাজৰ চর্ত সমূহ সম্পূর্ণ নকৰাকৈ নিজৰ জীৱন শেষ কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু এই যুক্তিয়েও আত্মহত্যাক অযুক্তিকৰ বুলি দেখুৱাব নোৱাৰে কিয়নো যদি সমাজ আৰু ব্যক্তিৰ সম্পর্ক চর্তমূলক হয় তেন্তে যদি সমাজে ব্যক্তিৰ চর্তসমূহ সম্পূর্ণ কৰিব নোৱাৰে, তেনেহ'লে ব্যক্তিৰ নিজৰ জীৱন শেষ কৰাৰ সম্পূর্ণ অধিকাৰ থাকে। গতিকে ইয়ে দেখুৱায় যে আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে অনুমতিমূলক।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন ১ ঃ আত্মহত্যা কি?

.....

.....

প্রশ্ন ২ ঃ আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ নে?

.....

.....

প্রশ্ন ৩ ঃ এনে এক দার্শনিকৰ নাম উল্লেখ কৰক যিয়ে আত্মহত্যাক নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ বুলি কয়।

.....

.....

প্রশ্ন ৪ঃ এজন ষ্টইক দার্শনিকৰ নাম উল্লেখ কৰক।

.....

.....

৯.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- আত্মহত্যা এনে এক কার্য যিয়ে ইচ্ছাকৃতভাৱে এজনে নিজৰ জীৱনৰ অন্ত পেলায়।
- প্লেটোৰ নিচিনা দার্শনিকে চক্রেটিছৰ সহায়ত এইটো আলোচনা কৰে যে নিজক মৃত্যুৰ আগত সমর্পন কৰাৰ আৰু আত্মহত্যাক নিষেধ বুলি ভৱাৰ মাজত কোনো মতানৈক্য নাই।
- আলোকিত দার্শনিক সকলে আত্মহত্যাৰ ধাৰণাটো ধর্মীয় দৃষ্টিভংগীৰে চাবলৈ চেষ্টা কৰিছে আৰু দেখিছে যে ব্যক্তি, তেওঁলোক মানসিক অৱস্থা আৰু সামাজিক ব্যৱস্থাৰ ওপৰত আত্মহত্যা নির্ভৰশীল।
- হিউমৰ মতে আত্মহত্যাই ব্যক্তিৰ আনৰ ওপৰত থকা দায়িত্বও অমান্য নকৰে আৰু ব্যক্তিৰ নিজৰ ওপৰৰ দায়িত্বও অমান্য নকৰে।
- ইমানুৱেল কাণ্টে আত্মহত্যাৰ ধাৰণাটোৰ সম্পূর্ণৰূপে বিৰোধিতা কৰে।
- কাণ্টৰ মতে আমাৰ নৈতিক দায়িত্বই আমাৰ যুক্তিপূর্ণ ইচ্ছাৰ প্রতিবিম্ব স্বৰূপ আৰু সেয়েহে একে যুক্তিপূর্ণ ইচ্ছাই নিজকে ধ্বংস কৰাৰ সমর্থন কৰাটো পৰস্পৰবিৰোধী যুক্তি।
- ৰুছো, গোয়থে আৰু ফ্লবার্টে আত্মহত্যাৰ বিষয়টো এনেদৰে আলোচনা কৰিছে যে আত্মহত্যা হৈছে এজন ভুল বুজা আৰু যাতনাভূগী আত্মাৰ প্রতিক্রিয়া যিটো দৰাচলতে প্রেমেৰে আৱৰি আছে কিন্তু সমাজে বর্জন কৰিছে।

৯.৭ অধিক জানিবলৈ

1. Alvarez, A. 1982, the savage god : A study of suicide. New York, Bentham.
2. Donnelly, J (ed), 1998, Suicide : Right or Wrong? Amherst, NY : Promthens.
3. Joiner, T. 2005, Why People Die by Suicide. Cambridge, Harvard University Press.
4. Shneidman, E.S. 1998, The Suicidal Mind, Oxford : Oxford University Press.

৯.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আত্মহত্যা হৈছে এনে এক কার্য য'ত এজনে নিজৰ প্রাণ ইচ্ছাগত ভাৱে ত্যাগ কৰে।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ হয়।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ডেভিড্ হিউম।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ খ্রাইচিপাচ্।

৯.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

(ক) অতি চমু প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ আত্মহত্যা কি?

প্রশ্ন ২ ঃ এনে এজন দার্শনিকৰ নাম উল্লেখ কৰক যি আত্মহত্যাৰ ধাৰণাটোক নৈতিকভাৱে যুক্তিকৰ বুলি কৈছে।

প্রশ্ন ৩ ঃ খ্রাইচিপাচ্ লিখা কিতাপখনৰ নাম উল্লেখ কৰক।

প্রশ্ন ৪ ঃ এজন ষ্টইক্ দার্শনিকৰ নাম উল্লেখ কৰক।

(খ) চমু প্রশ্ন (প্রায় ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত প্রতিটো প্রশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক)

প্রশ্ন ১ ঃ আত্মহত্যাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি? চুটিকে আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ আত্মহত্যাৰ দার্শনিক ভাবধাৰাৰ বিকাশৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক।

প্রশ্ন ৩ ঃ 'নিজৰ জীৱন সমাপ্ত কৰা নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ' চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ৪ ঃ আত্মহত্যাৰ উদাৰমূলক দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ৫ ঃ আত্মহত্যাৰ সামাজিক যুক্তিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

(গ) দীঘল প্রশ্ন (প্রায় ৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত প্রতিটো প্রশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক)

প্রশ্ন ১ ঃ আত্মহত্যা নৈতিকভাৱে যুক্তিপূর্ণ নে? আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ আত্মহত্যাৰ ঐতিহাসিক পাশ্চাত্য ভাৱধাৰা সমূহ ব্যাখ্যা কৰক।

প্রশ্ন ৩ ঃ আত্মহত্যাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি? আলোচনা কৰক।

** ***** **